

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Radomska-Stęplewska

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2021 roku w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki jawnej z siedzibą w B.

przeciwko Ł. S.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną

od wyroku Sądu Rejonowego w e Wrześni

z dnia 22 października 2019 r.

sygn. akt I C 419/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Rejonowy we Wrześni w dniu 27 lipca 2018 roku w sprawie sygn. akt I Nc 905/18 i oddala powództwo;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 992 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 650 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Małgorzata Radomska-Stęplewska

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

(...)

(...),

3. (...).

(...)

(...)

UZASADNIENIE

Pełnomocnik powoda (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka jawna z siedzibą w B. złożył w dniu 28 marca 2018 r. do Sądu Rejonowego we Wrześni pozew w postępowaniu nakazowym przeciwko Ł. S. o zapłatę kwoty 2205,28 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 27 lipca 2018 r. orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwana Ł. S. reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika w dniu 16 sierpnia 2018 r. złożyła zarzuty od ww. nakazu zapłaty, zaskarżając nakaz zapłaty w całości i wnosząc o jego uchylenie oraz oddalenie powództwa.

W piśmie procesowym z dnia 19 sierpnia 2019 r. powód wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty w całości oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda uzupełniających kosztów procesu.

Pismem procesowym z dnia 3 września 2019 r. powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania zabezpieczającego.

Wyrokiem z dnia 22 października 2019 r., wydanym w sprawie I C 419/19, Sąd Rejonowy we Wrześni w punkcie 1. utrzymał w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie pod sygn. I Nc 905/18 w całości, a w punkcie 2. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 300 zł tytułem uzupełnienia zwrotu kosztów procesu w zakresie zastępstwa procesowego oraz kwotę 390,93 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego, w tym 225 zł za zastępstwo procesowe w postępowaniu zabezpieczającym.

Na podstawie ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy poczynił następujące rozważania:

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się wokół zasadności wystawienia weksla przez powoda, ważności umowy, skuteczności cesji oraz braku legitymacji czynnej powoda. Pozwana zarzuciła nieważność umowy pożyczki, albowiem pożyczka została podpisana przez osobę nie mającą do tego umocowania. Sąd nie podzielił tego zarzutu powołując się na art. 103 k.c. Jednocześnie wskazał, że pozwana nie wyznaczyła powodowi terminu do potwierdzenia tejże umowy. Odnosząc się do kolejnego zarzutu pozwanej o nieskuteczności dokonanej cesji w związku z brakiem zgody pozwanej na przetwarzanie jej danych osobowych, w ocenie Sądu podniesiony zarzut nie zasługiwał na uwzględnienie, albowiem pozwana wyraziła na cesję zgodę już w chwili zawarcia umowy pożyczki. Za chybiony Sąd uznał również zarzut pozwanej dotyczący braku legitymacji czynnej strony powodowej i braku możliwości wypowiedzenia przez powoda umowy pożyczki. Sąd odwołał się do treści art. 509 k.c. oraz wskazał, że skutki nieterminowej spłaty określa § 4 umowy pożyczki, a prawo do cesji wierzytelności zawarte zostało wprost w umowie.

Apelację od powyższego wyroku wni osła pozwana .

Apelująca reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika zaskarżyła orzeczenie w całości, zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie:

1. art. 6 k.c. w zw. art. 103 § 1 i 2 k.c. poprzez uznanie, że pozwana nie wyznaczyła powodce terminu do potwierdzenia czynności dokonanej przez pełnomocnika - zawarcia umowy pożyczki - wobec czego nie zakwestionowała umocowania osoby, która tę umowę podpisała, gdy w istocie pozwana wyznaczyła powodce stosowny termin w sposób dorozumiany, kwestionując w trakcie postępowania sądowego ww. osoby, a strona powodowa nie udowodniła, aby osoba, która podpisała umowę z pozwaną, była rzeczywiście umocowana do działania i zawierania umów w imieniu pożyczkodawcy, a jak wynika z art. 103 § 1 k.c. umowa niepotwierdzona przez mocodawcę jest nieważna - z uwagi na powyższe błędne są ustalenia sądu co do faktu rzekomego niewyznaczenia przez pozwaną powodce terminu do potwierdzenia dokonanej w jej imieniu czynności oraz zawarcia umowy z pozwaną przez osobę nieumocowaną,

2. art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 59a ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 509 § 1 k.c. poprzez uznanie, że powodka nabyła od pożyczkodawcy wierzytelność wobec pozwanej, gdy tymczasem umowa cesji była nieważna jako czynność zmierzająca do obejścia obowiązującej ustawy o kredycie konsumenckim tj. art. 59a ust. 1 i 2 ww. ustawy

poprzez zbycie wierzytelności pożyczkowej na rzecz podmiotu, który nie wypełnia ustawowych kryteriów dla instytucji pożyczkowej niezwłocznie po zawarciu umowy pożyczki, wobec czego pożyczkodawcą w niniejszej sprawie de facto stawał się podmiot nie posiadający stosowanych kwalifikacji. Z uwagi na powyższe Sąd I instancji błędnie przyjął, że umowa cesji była ważna,

3. art. 509 § 1 k.c. w zw. z art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych (obowiązującej w dniu zawarcia umowy pożyczki) poprzez uznanie, że umowa cesji była ważna pomimo iż pozwana nie wyraziła zgody na przetwarzanie jej danych osobowych przez cesjonariusza, a tym samym kredytodawca nie mógł przenieść swojej wierzytelności na podmiot, który nie był uprawniony do przetwarzania danych osobowych pozwanej. Tym samym sąd błędnie uznał, że umowa cesji była ważna,

4. art. 58 § 2 i § 3 i 353¹ k.c. poprzez uznanie, że umowa pożyczki była ważna, a koszty z niej wynikające nie naruszały obowiązujących przepisów, podczas gdy w istocie całkowity koszt umowy pożyczki uwzględniając naliczoną prowizję oraz odsetki stanowi 65% kwoty kapitału wypłaconego rzekomo pozwanej, co stanowi zbyt wysoki koszt zawartej umowy i stoi w rażącej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, co czyni przedmiotową umowę nieważną w świetle przywołanych przepisów,

5. art. 321 § 1 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie, albowiem biorąc pod uwagę nieważność umowy niedopuszczalnym było zasądzenie roszczenia objętego pozwem, gdyż obejmowało ono całość umówionych kosztów, natomiast pozwana była co najwyżej zobowiązana do zwrotu kwoty udzielonego kapitału i to po uwzględnieniu dokonanych przez nią wpłat.

Wskazując na powyższe apelująca wniosła o:

- a) zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
- b) zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku, jednakże z innych przyczyn niż podniesione w jej treści.

Na wstępie wskazać należy, że Sąd Okręgowy podziela w całości ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego. W szczególności, że pozwana zawarła w dniu 7 września 2017 r. z (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. umowę pożyczki, na mocy której pozwana otrzymała kwotę 2.000 zł. Sąd II instancji dokonał jednak ich odmiennej oceny prawnej, uznając, iż ustalenia te prowadzą do oceny, że nieważność jednego z postanowień umowy pożyczki skutkowałą nieważnością całej umowy na mocy art. 58 § 3 k.p.c., a w konsekwencji bezskutecznością umowy cesji, z której powód wywodził legitymację czynną w niniejszym procesie.

Przeprowadzając w ramach kontroli instancyjnej samodzielną analizę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w kontekście zasadności zgłoszonego roszczenia, sąd odwoławczy miał na uwadze przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1083 – dalej: „ustawa”). W świetle art. 3 ust. 2 pkt 1 tej ustawy jej przepisy stosuje się także do umów pożyczki. Na gruncie art. 41 ust. 1 ustawy jedną z dopuszczalnych form zabezpieczenia spłaty pożyczki jest weksel wystawiony przez konsumenta na rzecz kredytodawcy (pożyczkodawcy). Ustawodawca dopuszczając samą możliwość wystawiania weksli i czeków przez konsumenta, wprowadził zarazem unormowania zapobiegające skutkom przeniesienia praw wynikających z tych papierów wartościowych na osobę

trzecią. (...) Nakaz posłużenia się przez konsumenta klauzulą „nie na zlecenie” lub sformułowaniem o analogicznej treści odsyła do regulacji art. 11 PrWeksl i art. 14 PrCzek, zgodnie z którymi posłużenie się tym zastrzeżeniem wyklucza możliwość zbycia weksla lub czeku przez indos. W konsekwencji jedynym sposobem przeniesienia praw inkorporowanych w tych dokumentach pozostaje ich zwykła cesja, podlegająca art. 509 i n. KC. W rezultacie na podstawie art. 513 § 1 KC konsument zachowa wszystkie zarzuty przysługujące mu wobec dotychczasowego wierzyciela (por. m.in. T. Czech, Kredyt, s. 447; R. Trzaskowski, Ustawa, s. 190). (por. M Grochowski, Komentarz do art. 41 u.k.k. [w:] Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarza. (red.) K. Osajda, 2019 r., wyd. 2, Legalis).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy, zauważyć należy, że w świetle § 3 ust. 1 umowy pożyczki weksel in blanco stanowiący jej zabezpieczenie miał zostać wystawiony na rzecz cesjonariusza (powoda), a nie pożyczkodawcy, tj. (...) sp. z o.o. z siedzibą w B.. W ocenie Sądu Okręgowego takie rozwiązanie niewątpliwie służyć miało obejściu ograniczeń wynikających z art. 41 ustawy o kredycie konsumenckim, a tym samym zapis ten był nieważny w świetle z art. 58 § 1 k.c. Jednocześnie z uwagi na koniunkcję zawartą w § 1 ust. 2 umowy pożyczki, warunkiem wypłaty kwoty udzielonej pożyczki pożyczkobiorcy było łączne spełnienie wymagań w postaci podpisania umowy i ustanowienia zabezpieczenia opisanego w § 3 ust. 1. Skoro zatem ustanowienie zabezpieczenia wskazanego w § 3 ust. 1 umowy było warunkiem koniecznym do wypłacenia kwoty pożyczki, uzasadniony jest wniosek, że bez skutecznego ustanowienia zabezpieczenia z § 3 ust. 1 umowa pożyczki nie zostałaby zawarta. W konsekwencji pociągało to za sobą nieważność całej umowy pożyczki z 7 września 2017 r. zgodnie z art. 58 § 3 k.c.

W rezultacie skoro umowa z 7 września 2017 r. okazała się nieważna, bezskuteczna była również umowa cesji z tej samej daty, jako że dotyczyła wierzycielności nieistniejącej.

Z opisanych względów powodowi nie przysługiwało roszczenie o zapłatę z weksla zawarte w pozwie, co ostatecznie przesądziło o oddaleniu powództwa.

Uwzględniając całokształt zaprezentowanych rozważań, Sąd Okręgowy oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, o czym orzekł w punkcie I. Konsekwencją uchylecia nakazu zapłaty i oddalenia powództwa była konieczność zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Koszty poniesione przez pozwaną obejmowały opłatę sądową od zarzutów (75 zł), opłatę skarbową od pełnomocnictwa (17 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 900 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie II. Pozwanej przysługiwał zwrot wyłożonych przez nią kosztów w postaci: opłaty od apelacji (200 zł) oraz wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości 450 zł (§ 2 pkt 3 w zw. z art. 10 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia).

Małgorzata Radomska-Stęplewska